

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS BESLUT

Mål nr
6781-14

meddelad i Stockholm den 9 juni 2015

SÖKANDE
AA

SAKEN
Resning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår ansökningen om resning.

BAKGRUND

Skatteverket beslutade den 9 december 2005 att påföra AA skattetillägg avseende oredovisade inkomster om tillhoppa 531 914 kr från Storsjöhus Fastigheter AB för taxeringsåret 2005. I beloppet ingick bl.a. privata kostnader hänförliga till en av AA ägd fastighet och vissa flygresor som bolaget betalat. Skatteverkets beslut överklagades till Länsrätten i Jämtlands län som avslog överklagandet i dom den 8 september 2008 (mål nr 209-06), varefter även Kammarrätten i Sundsvall avslog AA överklagande i dom den 23 juni 2009 (mål nr 3236-08).

Den 20 april 2007 väcktes åtal mot AA för bl.a. skattebrott alternativt vårdslös skatteuppgift (åtalspunkt 1), bestående i att han i sin deklaration för taxeringsåret

Dok.Id 161612

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
6781-14

2005 lämnat oriktig uppgift genom att inte redovisa inkomster om 342 000 kr. Inkomsterna hade han tillgodogjort sig under 2004 genom att låta Storsjöhus Fastigheter AB, som företräddes av honom, betala kostnader för en av honom ägd fastighet på Gotland med 263 000 kr samt hans och hans hustrus resor till Gotland med 79 000 kr. I dom den 10 april 2008 (mål nr B 862-07) ogillade Östersunds tingsrätt åtalet i denna del.

YRKANDEN M.M.

AA ansöker om resning och yrkar att skattetillägget ska undanröjas. Till stöd för ansökan anför han att han utsatts för dubbla förfaranden genom att förvaltningsdomstolarna inte avbrutit processerna om skattetillägg då tingsrätten fattade sitt beslut om att åtalet skulle ogillas. Han hänvisar till HFD 2014 ref. 43.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 37 b § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får resning beviljas i mål eller ärende om det på grund av något särskilt förhållande finns synnerliga skäl att pröva saken på nytt.

Av artikel 4.1 i Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll framgår att ingen får lagföras eller straffas på nytt för ett brott för vilket han redan blivit slutligt frikänd eller dömd.

Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2013 ref. 71 funnit att systemet med ansvar för skattebrott och påförande av skattetillägg i två olika förfaranden mot samma person inte är förenligt med tilläggsprotokollets förbud mot dubbel lagföring och dubbla straff, när förfarandena grundas på samma oriktiga uppgifter. Samma ställningstagande hade Högsta domstolen tidigare gjort i NJA 2013 s. 502. Avgörandena innebär att när en skattskyldig åtalats för skattebrott får beslut inte fattas om skattetillägg som grundas på samma oriktiga uppgifter som åtalet och

Mål nr
6781-14

vice versa (den s.k. lis pendens-principen). Denna ståndpunkt har motiverats med att förbudet i tilläggsprotokollet som svensk lag bör tillämpas på ett sätt som är förenligt med grundläggande nationella principer inte bara om res judicata utan också om lis pendens (NJA 2013 s. 502, p. 69-70).

Högsta förvaltningsdomstolen och Högsta domstolen har vidare funnit att det svenska systemet får anses ha blivit oförenligt med förbudet mot dubbel lagföring och dubbla straff i och med Europadomstolens avgörande i målet Zolotukhin mot Ryssland den 10 februari 2009, stor kammare (HFD 2014 ref. 35 och NJA 2013 s. 746, p. 32). Grund för resning har ansetts föreligga när ett förfarande som inletts i strid med förbudet – enligt lis pendens-principen – har avslutats efter detta datum.

Europadomstolen har klargjort att när det ena av två samtidigt pågående förfaranden har avslutats genom ett slutligt avgörande måste det andra förfarandet avbrytas för att förbudet enligt artikel 4.1 i tilläggsprotokollet inte ska överträdas (den s.k. res judicata-principen, se bl.a. domstolens avgöranden den 20 maj 2014 i målen Häkkä mot Finland, Nykänen mot Finland och Glantz mot Finland). Domstolen har vidare framhållit att tilläggsprotokollet således inte förbjuder parallella förfaranden så länge inget av dem avslutats, men har även konstaterat att den i Sverige tillämpade lis pendens-principen erbjuder ett mera långtgående skydd än artikel 4.1 i tilläggsprotokollet (se bl.a. Europadomstolens avgöranden den 27 november 2014 i målet Lucky Dev mot Sverige, p. 60 och den 21 oktober 2014 i målet Henriksson mot Sverige, p. 40–45).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Skatteverket har för taxeringsåret 2005 påfört AA skattetillägg avseende bl.a. privata fastighetskostnader om 263 639 kr och privata resekostnader m.m. om 115 123 kr, vilka betalats av Storsjöhus Fastigheter AB. AA har därefter åtalats för skattebrott alternativt vårdslös skatteuppgift, avseende en del av de oredovisade inkomster som legat till grund för de påförda skattetilläggen. Han har således i denna del blivit föremål för dubbel lagföring.

Mål nr
6781-14

Förfarandet i brottmålet mot AA avslutades genom tingsrättens dom den 10 april 2008, dvs. före avgörandet i Zolotukhin-målet den 10 februari 2009 då det svenska systemet för skattebrott och påförande av skattetillägg blev oförenligt med tilläggsprotokollets förbud mot dubbel lagföring och dubbla straff. Det skatterättsliga förfarandet avslutades först efter domen i Zolothukin-målet, genom kammarrättens avgörande den 23 juni 2009. I enlighet med den av Europadomstolen tillämpade res judicata-principen skulle kammarrätten således ha avbrutit förfarandet, för att förhindra en överträdelse av förbudet mot dubbel lagföring.

Resningsinstitutet syftar till att ge domstolarna möjlighet att under vissa förutsättningar upphäva eller ändra ett materiellt oriktigt beslut trots att det har vunnit laga kraft. När det gäller överträdelser av tilläggsprotokollets förbud mot dubbel lagföring och dubbla straff har Högsta förvaltningsdomstolen och Högsta domstolen i flera fall beviljat resning för att möjliggöra att avgörandet i det rättsstridiga förfarandet undanröjs (se bl.a. HFD 2014 ref. 35 och NJA 2013 s. 746). När en ansökan om resning däremot avsett det förfarande som först inletts och som därmed enligt lis pendens-principen varit rättsenligt har ansökningsavslagits (se bl.a. HFD 2013 not. 77 och NJA 2013 s. 780).

Som redan nämnts får lis pendens-principen anses ge ett skydd som går utöver vad som krävs enligt artikel 4.1. i tilläggsprotokollet (se t.ex. Europadomstolens avgörande i målet Henriksson mot Sverige, p. 45). Högsta förvaltningsdomstolen har visserligen i rättsfallet HFD 2014 ref. 43 fastställt kammarrättens undanröjande av ett skattetillägg för att undvika en överträdelse av tilläggsprotokollets mer begränsade skyddsregel. Detta ställningstagande byggde emellertid på att det ordinarie förfarandet avseende skattetillägg alltså pågick vid tiden för Högsta förvaltningsdomstolens prövning. När det däremot gäller att gottgöra vad som med tillämpning av res judicata-principen i ett enskilt fall skulle kunna vara att anse som en redan inträffad kränkning finns enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening inte skäl att frångå de ställningstaganden

BESLUT

Mål nr
6781-14

som tidigare gjorts avseende innehållet i Europakonventionen som svensk lag (HFD 2013 ref. 71 och HFD 2014 ref. 35; jfr NJA 2013 s. 502 och NJA 2013 s. 746).

I det nu aktuella fallet väcktes åtal först efter det att Skatteverket hade beslutat om skattetillägg. Eftersom åtalet därmed inte utgjorde hinder för den fortsatta skatteprocessen saknas skäl att angripa detta förfarande. Det finns därför inte grund för resning i målet om skattetillägg. AAs ansökan ska således avslås. För det fall Europakonventionens regel om tillgång till ett effektivt rättsmedel fordrar ytterligare prövning får den ske i annan ordning.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Eskil Nord, Elisabeth Rynning, Inga-Lill Askersjö och Mahmut Baran.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren David Ankerson.